

**СУТНІСНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗАКОНОТВОРЧОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ ЯК «ГОЛОСУ» ГРОМАДЯН ЄС
(Відгук офіційного опонента на дисертацію Гребенюка
Дмитра Олеговича «Законотворчі повноваження парламенту
Європейського Союзу як наднаціонального інституту:
міжнародно-правове дослідження» поданої на здобуття
ступеня доктора філософії за спеціальністю
293 Міжнародне право галузі знань
29 Міжнародні відносини)**

Львова Є. О.

Актуальність теми дослідження. Серед багатьох важливих функцій трьох органів Європейського Союзу, які залучаються до законотворчого процесу (Європейського Парламенту, Ради Європейського Союзу та Європейської Комісії), на особливу увагу заслуговує ініціація, прийняття та внесення змін до правових актів ЄС. Своєю чергою, ці процеси мають на меті сприяння розвитку концептуальних та догматичних підходів до застосування політик та права ЄС в національних правових порядках.

Європейський Парламент - це єдиний безпосередньо обраний орган Європейського Союзу, що відіграє ключову роль у процесі законотворення, забезпечуючи демократичну легітимність рішень інституцій ЄС. З огляду на сучасні реалії сьогодення та глобальні виклики і трансформації, що охоплюють ЄС, дослідження законотворчих повноважень парламенту Європейського Союзу як наднаціонального інституту є вельми актуальним в контексті євроінтеграційного курсу України.

Успіхи України на євроінтеграційному шляху зумовлюють необхідність імплементації норм та цінностей ЄС, виконання рекомендацій політичних інститутів та реалізації базових реформ, передбачених Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі - Угода про асоціацію). Надання Україні статусу кандидата в члени ЄС визначає необхідність приведення національного законодавства у відповідність із європейськими стандартами. Роз'яснення ролі Європейського Парламенту в контексті забезпечення інституційного розвитку ЄС

Має також системоутворююче значення для науки міжнародного права. Отже, дослідження законотворчих повноважень Європейського Парламенту як наднаціонального інституту сприятиме підвищенню рівня правової культури українських правників та здобуттю нових знань юристами-міжнародниками з питань організаційно-правової проблематики діяльності Європейського Парламенту.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами та темами. Дисертаційне дослідження виконано в рамках наукових досліджень Національного університету «Одеська юридична академія» «Правове та соціальне життя України у людиноцентристському вимірі в цифрову еру» на 2021-2025 рр. (державний реєстраційний номер 0122U000266).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Дисертація є одним із перших у національній юридичній науці комплексним дослідженням, у якому детально проаналізовано законотворчі повноваження Європейського парламенту в контексті його функціонування як наднаціонального інституту. Автор детально з'ясовує сутність законотворчого процесу, еволюцію законодавчих повноважень Європарламенту, а також вплив міжнародних та європейських правових актів на розвиток цієї інституції.

З огляду на актуальність проблеми автор чітко сформулював мету дослідження та завдання, які розкриті у висновках дисертації, що свідчить про їх успішне виконання. Автором опрацьовано достатньо великий обсяг матеріалів щодо визначення явища «наднаціональність» та приділено значну увагу працям зарубіжних фахівців, які були дотичні до цієї проблематики.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, сформульованих у дисертаційному дослідженні, є високим. Автор демонструє достатньо високе розуміння тематики та використовує широкий спектр наукових джерел. Усі наукові положення підкріплені детальним аналізом теоретичних концепцій, правовим аналізом норм та практики Суду ЄС.

Одним із ключових аспектів дисертації є всебічне дослідження еволюції законотворчих повноважень Європейського Парламенту, що охоплює період від його створення до сучасного стану. Автором акцентовано увагу на змінах, запроваджених установчими договорами ЄС, такими як Маастрихтський, Амстердамський та Лісабонський договори.

Особлива увага зосереджена на трансформаціях в структурі і функціях Європейського Парламенту, що надає можливість зрозуміти глибину і складність законотворчого процесу ЄС.

Автор дослідив сутність принципів субсидіарності та пропорційності, які є фундаментальними в діяльності Європейського Парламенту як наднаціонального інституту. Рекомендації щодо покращення законотворчого процесу в Європейському Парламенті є аргументованими та базуються на детальному вивченні існуючої правової бази та практичних аспектів діяльності даного законодавчого органу.

Загалом дисертація характеризується високим рівнем наукової новизни, систематичним підходом до дослідження та всебічним аналізом складних правових питань в галузі права ЄС. Висновки та рекомендації в роботі є логічними та обґрунтованими, що свідчить про високий рівень наукової компетенції автора та його здатність до аналітичного мислення.

Достовірність і новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Аналіз положень, що виносяться на захист, є змістовними і ґрунтовними, та надають змогу зазначити, що наукова робота є самостійним комплексним дослідженням.

Практичне значення наукового дослідження полягає у тому, що сформовані у дисертації висновки та пропозиції можуть бути використані у:

– *науково-дослідній сфері* - запропоновані авторські дефініції допомагають поглибити наукове розуміння повноважень Європейського Парламенту в міжнародних відносинах та процесах європейської інтеграції, що слугує основою для подальших досліджень у цій галузі та розвитку нових теоретичних підходів. Також отримані результати можуть бути використані для

розширення знань вчених, науково-педагогічних працівників та фахівців у галузі міжнародного права;

– *нормотворчій діяльності* - отримані висновки можуть бути враховані під час розробки нормативно-правових актів в Україні та сприятимуть забезпеченню більшої узгодженості, ефективності та відповідності норм права України із стандартами ЄС;

– *науково-методичній роботі* - наукові положення дисертації можуть бути використані як джерело інформації та аналізу для інших дослідників у сфері міжнародного права, європейського права та політичних наук. Це може розширити наукову базу та розкрити перспективи для подальших наукових досліджень. Також отримані результати можуть бути корисними для розробки методичних підходів до дослідження ролі інституцій ЄС у міжнародних відносинах і може сприяти підготовці нового покоління експертів міжнародного права;

– *навчальному процесі* - Висновки та рекомендації в роботі можуть бути використані під час підготовки навчально-методичного комплексу академічних дисциплін «Право ЄС», «Право Ради Європи», «Інституціональне право», «Міжнародне право».

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації. Автор приділяє достатньо уваги аналізу впливу праць філософів епохи Просвітництва, досліджуються ключові принципи та механізми парламентаризму. Фактично даний аспект дозволяє отримати чітке уявлення про те, яким чином ідеї філософів формували теоретичну основу парламентаризму в Європі. Отже, враховуючи проблематику теми дисертаційного дослідження, виникають наступні запитання, відповідь на які дисертант має надати під час захисту:

– з огляду на еволюційну складову явища парламентаризму крізь призму діяльності мислителів епохи Просвітництва, яким чином можна оцінити вплив ідей філософів на формування парламентських процедур в Європейському парламенті та в окремих парламентах держав сучасного Європейського Союзу?;

– чи можливо в сучасному вимірі подальшого розширення ЄС досягти консенсусу між інтеграційною політикою ЄС та повагою до принципу суверенної рівності держав?

– які особливості характеризують міжпарламентську співпрацю України та ЄС, зокрема, в процесі гармонізації національного законодавства, необхідного для вступу в ЄС?

Також в роботі варто було звернути увагу на інтеграційний розвиток парламентських республік ЄС (ФРН, Італія та ін.), оскільки, в тексті дисертаційного дослідження зазначені малозначні аспекти нормотворчої взаємодії держав-членів з політичними інститутами ЄС.

Разом з тим, зазначені уточнення мають дискусійний характер та жодним чином не позначаються на повноті розкриття поставлених завдань та досягнення мети дисертаційного дослідження.

Відповідність дисертації встановленим вимогам. Загальний аналіз роботи підтверджує самостійність і цілісність проведеного дослідження, його актуальність та науковий рівень, теоретичне і практичне значення. Наукові положення, висновки та рекомендації зазначені в роботі достатньо та повно викладено в опублікованих автором наукових працях.

Отже, можна зробити висновок, що дисертація на тему «Законотворчі повноваження парламенту Європейського Союзу як наднаціонального інституту: міжнародно-правове дослідження» повною мірою відповідає вимогам, які висуваються до такого рівня досліджень,

вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами), пунктам 6,7,8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022р. № 44 (зі змінами), а її автор Гребенюк Дмитро Олегович за результатами публічного захисту заслуговує на присудження йому ступеня доктора філософії з галузі знань 29 «Міжнародні відносини» спеціальності 293 «Міжнародне право».

*Львова Є. О.,
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри конституційного та
міжнародного права Інституту права та безпеки
Одеського державного університету
внутрішніх справ*